

La prostitució a Mallorca, radiografiada

L'equip d'estudi es va formar a la Universitat de les Illes Balears (UIB) i el van integrar Lluís Ballester i Carme Orte, del Departament de Ciències de l'Educació de la UIB, i els investigadors de camp Jaume Perelló i Maria Margalida Jordà.

Començaren la tasca el setembre de 2001. Van recórrer a diverses fonts d'informació: contactes al carrer, ofertes en premsa, entrevistes telefòniques, visites a locals, entrevistes a una mostra de dones i seguiment de l'oferta a Internet. L'estudi s'ocupa exclusivament de les dones prostituïdes, tot i considerar que el fenomen també "involucra els clients, els mitjancers i el conjunt de la societat". Atent a la importància econòmica del negoci i a la manca de regularització generalitzada, l'existència de màfies —conclou l'estudi— que controlen bona part del volum econòmic és segura. Les dimensions de què parla són: només a Mallorca hi ha 3.000 dones prostituïdes que atenen entre 10.000 i 15.000 clients diàriament i que generen un negoci d'entre 50 i 72 milions d'euros l'any, "això sense conèixer més que una part d'aquesta activitat i essent molt modestos en les estimacions".

L'estudi considera que a Balears fins ara els estaments oficials no han tingut una estratègia definida respecte a la prostitució, i "ni tan sols s'havia fet una investigació bàsica per a poder establir amb prou detall quina és la situació. Per això aquest estudi és una aportació estructurada per a obrir el camí a estudis de detall més profunds, com també per a fonamentar la política social sobre aquest fenomen".

Característiques generals. Cinc grans eixos marquen la tipologia de la

prostitució a Mallorca, segons les mostres estudiades.

Primer, la localització geogràfica. Mentre que fins fa uns deu o quinze anys era bàsicament reduïble al *barri xino* de Palma, ara s'ha escampat arreu de la ciutat i de tota l'illa. A la vegada, mentre que històricament era de *carrer*, ara és bàsicament *tancada* en pisos, clubs i d'altres establiments, on s'hi ocupen quasi un 82% de les dones prostituïdes. L'estudi ha detectat fins 27 barriades de Palma amb oferta, així com serveis permanents a Manacor, Alcúdia i Inca. També n'hi ha en altres zones, sobretot turístiques, més difícils de localitzar i estudiar, així com l'oferta mòbil, que canvia amb molta freqüència d'indret.

Segon, els preus de referència, que indiquen que el més barat, menys de 30 euros, únicament l'ofereix el 4,3% de les dones prostituïdes; la majoria, 40,3%, presten serveis de 30 a 59 euros; un important segment, 33,3%, ofereix preus d'entre 60 a 89 euros; una quantitat menor, però significativa, 14,4%, estan en nivells alts, de 90 a 119 euros; i una minoria, 4,7%, en el tram superior: més de 120 euros.

Tercer, els horaris. El 18,5% de l'oferta presta servei entre les 10 del matí i les 9 del vespre. El 9% la redueix a matí i tarda. Un 15,6%, exerceix des de les 16 o 17 hores fins a mitjanit. Un 24,8% fa un horari de tarda, nit i matinada i pot acabar més tard de les 6 hores. I, finalment, un 32% diu tenir disponibilitat absoluta, 24 hores, "tot i que és poc probable que puguin oferir serveis les 24 hores, però aquesta és la seva oferta".

Quart, l'origen. No hi ha el més mínim dubte que s'ha produït un procés de substitució. Les autòctones i espanyoles

Un acurat estudi de la Universitat de les Illes Balears editat per Leonard Muntaner posa de manifest per primer cop una part de la realitat de la prostitució a Mallorca: quantitat de dones que s'hi dediquen, localització, nombre de clients, volum de negoci, tipus de serveis...

La tradicional prostitució al carrer concentrada al barri xino de Palma de Mallorca s'ha estès a nombroses barriades, així com a clubs de la perifèria. A la imatge de dalt, Mustang Ranch Club, situat a la mateixa capital, un dels grans centres del sexe a l'illa.

han caigut percentualment fins ocupar només el 13% del total estudiat. El gruix és el provinent de països de centre i Sud-amèrica, amb el 50% del total, sobretot Colòmbia, Brasil, Cuba i Equador. D'Àfrica, majoritàriament Nigèria i Senegal, en prové el 9,6%; d'Europa de l'Est, un 2%; de països nòrdics, un 1,4%; de la Unió Europea, un 1,6%; de Rússia, un 4%; d'Àsia, únicament el 0,4%. I la resta no ha pogut ser identificada.

En relació amb l'origen i el tipus de contacte, l'estudi constata que les dones d'origen africà es dediquen amb exclusivitat a l'oferta de carrer, la més barata; les europees –incloent-hi les locals i espanyoles– es distribueixen en una relació de 3 a 1 per l'oferta dels pisos i clubs d'una banda, i de carrer de l'altra; pel que fa a les americanes, de cada 22 tan sols una es prostitueix al carrer, la resta ho fa en pisos i clubs. "El patró és clarament diferenciat. L'explicació podria ser que els americans, les dones i homes que controlen els negocis, estan més organitzats i els resulta fàcil llogar cases o pisos sense generar dubtes entre els propietaris o veïnats. Pel que fa als africans que controlen el negoci, prefereixen el carrer; a més, saben que els serà més difícil llogar un pis en una zona normalitzada sense que immediatament es noti a què es dediquen."

Cinquè, l'edat de les dones, majoritàriament molt joves atès que el 47,1% diu tenir fins a vint-i-quatre anys, el 24,4% entre vint-i-cinc i vint-i-nou; el 2,6% trenta o més, i un 26% una edat no determinada. Òbviament, pot haver-hi desviacions perquè són edats declarades o estimades, no comprovades documentalment.

El treball relaciona totes les variables. A gran trets, els autors arriben a la conclusió que a Mallorca "es donen tots els tipus de prostitució coneguts a Europa", l'"empresarial" (serveis de dones de "companyia" per a executius i empresaris en viatges i congressos), la prostitució de carrer més marginal, la prostitució de carrer i cotxe, la de saunes i establiments de massatges, la prostitució a domicili, el "turisme sexual" (tant l'ofert a Mallorca per a turistes com facilitant viatges a Tailàndia i altres llocs per als autòctons), etc. I, quant a l'àmbit, afirmen que es va imposant l'oferta de pisos (o cases, tipus xalets), però "també cal prestar atenció a la renovació de l'oferta dels clubs, muntats ara a partir d'importantes inversions" i amb despeses publicitàries força considerables. "Basta recordar –diu l'estudi– alguns clubs com el Mustang Ranch o el Relax Lina", que s'anuncien "tant a la premsa general com en l'especialitzada" i que disposen "de pàgines a Internet".

Aquesta oferta, pisos i clubs, possiblement és la que va en augment, sobretot, auguren els autors, a partir dels intents de regularització que, com el cas de Catalunya, afavoreixen "que aquesta oferta consolidi la seva posició en el mercat".

Els serveis. L'increment de l'oferta, així com l'impacte de *modes* provinents del negoci del porno, com pel·lícules on es mostren determinades pràctiques, ha estimulat una competència creixent que ha portat a oferir totes les pràctiques de manera estadísticament significativa, si bé amb molta variabilitat.

Existeix una consideració prèvia a fer, com és el fet que la majoria del contactes es fan a partir de l'establiment d'un temps (30, 45 o 60 minuts) segons quota. Pel que fa concretament a les pràctiques o serveis, l'estudi diferencia:

Masturbació. És l'oferta mínima i la de preu inferior, molt més freqüent al carrer que als locals o pisos.

Penetració amb ejaculació o servei "complet". És l'oferta tradicional i el referent dels preus. És a dir, les dones es diferencien en la seva cotització de mercat pels preus d'aquest servei. Presenta una caracterització especial: totes les dones diuen voler fer-ho d'entrada amb preser-

vatiu, però són molts els clients que no en volen usar. De fet, ja hi ha anuncis a la premsa en les quals s'ofereix "coit natural" com a element de distinció, "amb el que això suposa de risc per a la dona i per al client".

Massatges. És una oferta tradicionalment associada a determinat tipus de contacte, inicialment per ocultar o dissimular l'oferta sexual. Actualment és una oferta de certa distinció. Es considera, el massatge, com una excel·lent preparació per als clients.

Masturbació bucal amb ejaculació o sense, o "francès". És una de les pràctiques de risc més esteses. Al carrer, la fan quasi totes les prostitutes esquestades. Es diferencia el "francès complet", ejaculació a la boca, del que no ho és, ejaculació fora de la boca. Té una gran demanda. Moltes dones l'usen com a manera de posar el preservatiu a l'home: s'inicia el "francès", se li posa el preservatiu i després hi ha l'ejaculació o, si és el cas, la penetració.

Penetració anal, o "grec". És un servei que abans només s'oferia excepcionalment, "però que a partir de la influència de la pornografia més dura –revistes i pel·lícules– s'ha estès molt". Pràcticament una quarta part de les dones esquestades diuen fer-lo. La demanda és molt alta. L'oferta majoritàriament és a pisos i clubs. "S'ha de tenir present que requereix una preparació –"lubrificació"– i un temps més dilatat [...] És una de les ofertes de preu més elevat: com a mínim més del doble que un coit."

Altres serveis especials, com els jacuzzis, trios, sado, etc. són practicats per menys del 10% de les dones i es concentren a pisos i clubs. "Normalment requereixen d'una certa escenificació –sodomasquisme– o d'instal·lacions especials –jacuzzi i d'altres–, que tan sols es poden oferir als locals."

Es tracta d'ofertes molt diverses. Inclouen des de, segons qualifica l'estudi, "perversions" com la *pluja daurada*, "pràctiques masoquistes, jocs amb aparells de pressió o d'altres de difícil accés, etc., fins a ofertes d'intercanvis de parella en què algú, sense parella o sense implicar la seva parella, pot disposar d'una dona pagant per intercanviar-la per una parella no professional en un club d'in-

Un estudi exhaustiu

La prostitució femenina a les Balears. Aproximació sociològica, enfocaments i perspectives ha estat editat per Lleonard Muntaner Editor (Palma, 2003), dins la col·lecció "Recerca", coordinada per la Fundació Gadeso, el president de la qual és el sociòleg Antoni Tarabini.

A banda de l'estudi de camp, sistematització i conclusions del treball comentat, el llibre presenta les monografies: "El treball sexual, entre la victimització i l'estigma", de Dolores Juliano; "Tràfic internacional de dones, les noves rutes comercials", de Nina Parrón; "Evolució normativa", de Francisca Mas; "L'atenció a la prostitució immigrant des d'una perspectiva sociosanitària: el repte de la intervenció integral", de Malen Torrens; "Exercici de la prostitució: línies d'actuació", de Marta Soler i Ana Espinosa; "Acollida a la dona prostituta a través dels diferents programes/projectes", de Maria Salleres; "Prostitució al carrer: relats des de l'experiència a Palma", de Marisa Arreba; "Anàlisi de les necessitats socials de les persones usuàries del Centre d'atenció a persones que exerceixen la prostitució de Metges del Món", d'Ivonne Le Meur; i "Investigació social sobre la prostitució femenina marginal a Palma", de Maria Arreba.

La introducció és del propi Antoni Tarabini i de la psicòloga de la Fundació Gadeso Elvira Aparici.

La presentació-pròleg és de Fernanda Caro, consellera de Benestar Social del Govern de les Illes Balears, patrocinador de l'estudi, juntament amb l'Institut Balear de la Dona. **M. P.**

tercanvi; però les possibilitats són molt àmplies (dos clients, més d'una dona prostituïda, transvestits...).

L'aspecte social. En la majoria dels casos, els clients amb parelles estables argumenten el seu consum de prostitució, segons el testimoni de les dones, "per fer el que no poden fer amb les seves parelles o allò que no s'atreveixen a fer amb elles". I això fa que la morbositat que permet aquest tipus de contacte, i el seu perquè, sigui explotat per les dones o pels responsables del negoci com a recurs per a atreure clients.

Tot i constatar que la prostitució s'ha sofisticat i diversificat, continua "conservant –diu l'estudi– una certa càrrega de marginalitat. Tot i el canvi d'actitud d'una gran part de la societat envers la prostitució es continua considerant la dona prostituïda com qui es dedica a una activitat degradant".

Quatre grans diferenciacions socials fa l'estudi de les dones prostituïdes. Primer, la prostitució de dones, moltes vegades bastant joves, que es troben immerses en diverses situacions de risc –consum de drogues, VIH, etc.– i que exerceixen la prostitució per aconseguir recursos per

cobrir les necessitats derivades de la seva situació. Segon, les dones –sovint de mitjana edat–, que tenen poca o nul·la qualificació i que a causa de la seva situació socioeconòmica –separades, divorciades, mares sense parella, etc., sense prou recursos econòmics– veuen en la prostitució l'única sortida que han trobat per mantenir-se econòmicament. Tercer, les dones immigrades, sovint en situació d'irregularitat administrativa, les *sense papers*, que són obligades a prostituir-se per les màfies que les controlen.

Són, els tres, grups de dones-víctimes que si tinguessin alternatives viables deixarien la prostitució, conclou el treball. També, però, l'estudi ha detectat que hi ha un quart grup. El de les dones que, usant la prostitució com a font econòmica, no estan en cap situació de risc social o econòmic com les esmentades i que encara que tinguin recursos educatius "opten per aquesta activitat per tal de poder mantenir nivell d'ingressos i de consum".

A grans trets aquest és el nucli de l'estudi que per primer cop radiografia la prostitució a Mallorca.

Miquel Payeras